

- > Biblioteks
- > Leder
- > Foreningen

BLF online

www.bibliotekslederforeningen.dk

NR.2 MARTS 2007

Indhold:

> side 2

Leder: Materialernes ligestilling

af: Michel Steen-Hansen

Formelt er materialerne ligestillet med biblioteksloven fra 2000, men hvad skal der til for at sikre en reel ligestilling?

> side 3

Mange biblioteker har indført "karenstid" på populære romaner

af: Hans Ulrich Hansen

Hobro Bibliotek har i nogle år satset på at købe mange eksemplarer af populære romaner som f.eks. Elsebeth Egholm: "Nærmeste pårørende", Liza Marklund: "Nobels testamentet".

> side 4

Hvad gør vi i Odder?

af: Helle Tolstrup

Lånerne strømmer til biblioteket og vi har for længst nået et udlån på over 400.000 – og det er i en kommune med 21.260

indbyggere. Vi oplever ikke svigtende udlån, og lånerne står i kø for at bruge biblioteket.

> side 5

Nul ventetid – No nonsense

af: Mai-Britt Kelstrup

I en tid hvor bibliotekerne for fuld kraft forsøger at omstille sig (igen, igen) til den virtuelle verdens helt nye medie- og formidlingsformer, er der grund til ikke at overse hvordan brugernes krav og adfærd forandrer sig i forhold til det "klassiske" bibliotek og de fysiske materialer.

> side 7

Vi har pengene! Hvordan får vi materialerne?

af: Inger Skamris

"De unge tager adgang til digitale medier for givet. Det er en integreret del af deres hverdag. Biblioteket kan tilbyde det hele samlet på ét sted.

> Side 7

Svar til Inger Skamris

Af: Heddi Mortensen

Multimediebranchen er en hurtig branche. Det har desværre konsekvenser for bibliotekerne, der gang på gang løber ind i meget hurtige udsolgtmeldinger.

> side 8

Fokus på udvikling af fremtidens biblioteksbetjening af børn

af: Kirsten Boelt

Kulturministeren har nedsat et udvalg, som skal arbejde med udvikling af fremtidens børnebibliotek. Udvalget skal vurdere børnebibliotekets fremtidige opgaver og vilkår i lyst af den udvikling, der finder sted i videnssamfundet, herunder også børns ændrede medievaner.

> side 10

Tæt på rektor for DB – Lars Qvortrup

10 hurtige fra hofen – en kort biografi om og af Lars Qvortrup.

TEMA: Materialevalg

Leder: Materialernes ligestilling

af: Michel Steen-Hansen, bibliotekschef i Slagelse og næstformand for BLF

Formelt er materialerne ligestillet med biblioteksloven fra 2000, men hvad skal der til for at sikre en reel ligestilling?

I bibliotekslederforeningen har vi siden biblioteksloven fra 2000 været opmærksomme på den forpligtelse folkebibliotekerne har for - udover bøger og lydbøger - at stille musikmaterialer, Internet og digitale multimedier til rådighed. Og vi er opmærksomme på den forpligtelse det er for lederne at leve op til denne, men desværre er der flere objektive forhindringer for at bibliotekerne helt kan leve op til lovens bogstav.

Trods en bibliotekslov med bred politisk tilslutning i Folketinget er der ikke nødvendigvis samme opbakning i kommunalbestyrelserne eller efterfølgende regeringer og deres ministre. Og hvad med BLFs medlemmer og bibliotekspersonalet i det hele taget. Anskaffer og udnytter vi f.eks. netydelserne på lige fod med trykte materialer?

Brian vil have flere bøger på biblioteket

I anledning af Danmarks Biblioteksforenings jubilæum, bragte Berlingske Tidende i nov. 2005 en række artikler om fremtiden for folkebibliotekerne.

I et par af disse artikler, kommer landets kulturminister med sine bud på fremtidens biblioteker.

Brian Mikkelsen gør sig bl.a. til fortaler for at bibliotekerne holder åbent om søndagen og at bibliotekerne i højere grad skal fokusere på bøger og ikke sprede sig ud over alle mulige slags medier, som han ikke mener, det er bibliotekernes opgave at formidle.

Brian Mikkelsen udtrykker det sådan:

"Bibliotekernes funktion, så lang tid jeg er kulturminister, vil være bogen" og fortsætter:

"Det er der nogen i biblioteksverdenen, der ikke er så begejstrede for. De vil gerne gøre bibliotekerne så populære som overhovedet muligt ved at udlåne film og musik, men jeg mener, at bogen er den vigtigste videnskilde for borgerne."

Det er interessant og tankevækkende, at landets kulturminister tilsyneladende ikke selv er opmærksom på, hvad det er, der står i landets nye bibliotekslov, hvor mediernes ligestilling bl.a. er en af hjørnestenene.

Karenstid på musik skævvrider ligestillingen

Kulturministeren foreslog med sin musikhandlingsplan "Liv i musikken" (2004-2007) foreslået at der indføres karenstid for udlån af ny musik på landets biblioteker, som en håndstrækning til musikbranchen. Dette på trods af at det medfører at medierne på den vis ikke længere er ligestillet på bibliotekerne, som loven ellers forskriver.

Priserne på "de nye medier"

Priserne på "de nye medier" er væsentlig højere end på de traditionelle. Det sætter bibliotekernes materialebudgetter under pres og er med til at skabe et forskel mellem de forskellige medietyper fordi der ikke er råd til at købe tilstrækkelig af de nye medier. Samtidig med at bibliotekerne nok ikke er gode nok til at skabe de nødvendige omprioriteringer af deres indkøb.

Digitale udlån

Prisstrukturen på udlån af musik/film digitalt, er anderledes, da bibliotekerne betaler pr. udlån. Hvilke konsekvenser det kan have for bibliotekernes økonomi og måde at styre materialebudgetterne på. Som det fremgår af flere artikler i dette nummer, er der også her en udfordring for materialernes ligestilling og det at leve op til brugernes efterspørgsel.

En del af netbibliotekerne stiller digitale medier til rådighed, men stadig er det begrænset hvor mange digitaliserede materialer, der er til rådighed for folkebibliotekerne og deres brugere. Hvordan skaber vi en udvikling der sikrer at langt flere materialer skabes i digital form og i aftaler som gør det muligt for bibliotekerne at skabe online adgang til dem for alle deres brugere. Det er et af de kommende års væsentligste udfordringer for bibliotekerne.

Pres fra mange sider

Mediernes ligestilling er altså under pres fra mange sider. Derfor er der en række udfordringer som bibliotekerne skal have taget fat på og BLF vælger med dette temanummer af BLF online, at sætte fokus på bibliotekernes udfordring. ☒

Mange biblioteker har indført "karenstid" på populære romaner

af: Hans Ulrich Hansen, bibliotekschef ved Mariagerfjord Bibliotekerne

Hobro Bibliotek har i nogle år satset på at købe mange eksemplarer af populære romaner som f.eks. Elsebeth Egholm: "Nærmeste pårørende", Liza Marklund: "Nobels testamente".

Hobro Bibliotek har et befolkningsunderlag på ca. 15.000 indbyggere. Hvis vi sammenligner med andre biblioteker, kan vi se, at vi ofte køber flere eksemplarer af populære romaner end biblioteker med et befolkningsunderlag, som er 2-4 gange større. Hobro Bibliotek er nu en del af Mariagerfjord Bibliotekerne, og her vil vi formentlig fortsætte ovenstående indkøbspraksis.

I Politiken kunne man i forbindelse med udgivelsen af Peter Høeg's: "Den stille pige" læse, at folkebibliotekerne i Århus, København og Odense havde så mange reserveringer og så lavt et eksemplartal, at den forventede ventetid var 8-12 måneder. I Hobro har ventetiden maksimalt været 14 dage på ovenstående titel og alle eksemplarer er i skrivende stund stadig udlånt.

Formålet med at købe mange eksemplarer af disse "fyrtøjs-bøger" er at mindske ventetiden fra 6-12 måneder til mellem 0-60 dage.

Derudover er der et mægtigt stort udlånspotentiale i nye populære romaner, hvis bibliotekerne - mens bøgerne stadig er nye - kan præsentere dem på hylden.

Vi oplever et mægtigt udlånstryk på disse titler, når reserveringskøen er udryddet.

Ovenstående er et lille hjørne af materialevalgspolitikken, og jeg synes, bibliotekerne bør have mere respekt overfor efterspørgslen af gode romaner.

Jeg har ofte hørt argumentet: "Det lyder meget godt, men det har vi ikke råd til".

Dette argument er - efter min mening - udtryk for søvngig vanetænking. Ovenstående kan man også praktisere med en slunken materialekonto.

Det er ikke helt omkostningsfrit, men det er billigt, for der udkommer kun relativt få af disse "fyrtårnstitler".

Det er en fornøjelse aldrig at skulle præsentere låneren for ventetider i månedsvis på populære romaner.

Når disse titler (købt i mange eksemplarer) er "udlæst", vil de næsten altid have cirkuleret mere end størstedelen af bestanden nogensinde kommer til, og derefter kan man nyde at kassere biblioteksbøger, som virkelig er blevet brugt, brugt og brugt. ☒

Hvad gør vi i Odder?

af: Helle Tolstrup, Ledende voksenbibliotekar på Odder Bibliotek

Lånerne strømmer til biblioteket og vi har for længst nået et udlån på over 400.000 – og det er i en kommune med 21.260 indbyggere. Vi oplever ikke svigtende udlån, og lånerne står i kø for at bruge biblioteket.

Vi har haft en klar offensiv strategi, som går ud på at have de materialer på hylderne, som lånerne efterspørger – og den har virket.

Ligestilling af medierne prioriterer vi meget højt – og det er virkelig noget af det, vore lånerer er glade for. Vi har formået at få bibliotekets støvede image børstet væk. Børnebiblioteket bruger næsten halvdelen af materialekontoen på nye medier, og det er både til Gameboy, Playstation, cd'rom spil og DVD. Faktisk køber vi stort set alt hvad der bliver tilbudt. Trods denne høje prioritering af andre medier, så kan vi også konstatere en stigning i bogudlånet.

Musik cd'ere er også noget af det, vi har prioriteret meget højt – men det er slut nu – karenstiden har givet et ret stort fald i musikudlånet – det er ikke interessant for de unge, at låne en CD 4 måneder efter den er udkommet. Derfor køber vi nu mange musik DVD'ere, ligesom vi har masser af spillefilm, og de giver et rigtig godt flow af mennesker og materialer i biblioteket.

Vores materialevalg er meget brugerstyret, idet vi bruger BOB som en ønskeseddel fra brugerne, og det er et rigtig godt redskab til pejling af, hvilke materialer lånerne efterspørger. Vi køber hurtigt de nye titler og holder konstant øje med reserveringerne. Helt bevidst vælger vi nogle af de meget efterspurgte bøger, hvor vi går meget langt op i antal. Det er virkelig noget, der giver god respons fra lånerne. "Hundehoved" er topscoreren, den har vi i 40 eksemplarer. De er stadig lånt ud alle sammen, og skulle det ske de kommer på hylden, så stabler vi dem bare op i stakke ligesom hos boghandleren, så ryger de ud igen. I det hele taget gør vi meget ud af formidlingen, vi laver masser af udstillinger, og stiller bøgerne frem med forsiden. Alle i huset er med til at få de nye og spændende materialer ind i udlånene, så snart de er afleveret

En anden del af strategien er vores hjemmeside, 80% af vores reserveringer foretages af brugerne selv. Her kan de bestille og betale billetter til arrangementer, og det bliver benyttet rigtig meget. Vi sørger for den hele tiden er opdateret, og der skal hele tiden være noget nyt at komme efter.

Tredje del i strategien er vores arrangementer. Vi holder rigtig mange arrangementer for både børn og voksne, og vi kan nemt trække 250 mennesker til et arrangement med Jesper Juul, 50 mødre til en babycafe en tirsdag formiddag, og 100 børn til et lørdagsarrangement med fastelavnsris.

Markedsføringen af biblioteket har vi også fokus på. Vi sørger hele tiden for at være i de lokale medier, ikke bare med arrangementer, men også når vi har en god historie at fortælle. Andre gange husstandsomdeler vi et postkort med en hilsen fra biblioteket eller en køleskabsmagnet med bibliotekets åbningstider. Det virker - i forbindelse med sådan en kampagne kommer der altid nye lånerer til.

Vi vil være det kulturelle omdrejningspunkt i Odder, både nu og i fremtiden, men det kræver selvfølgelig at vi hele tiden udvikler tilbuddet til borgerne. Og der er nok at tage fat på. Mediebilledet udvikler sig konstant og lige nu er vi i gang med en ny version af hjemmesiden, hvor en af mange overvejelser er, hvordan vi ad den vej kommer i dialog med borgerne, så det ikke blot er materialevalget, de er med til at styre, men bibliotekets virksomhed som sådan.

Se mere om Odder Bibliotek på www.bibliotek.odder.dk

Nul ventetid – No nonsense

af: Mai-Britt Kelstrup, Udviklingsafdelingen på Slagelse Bibliotekerne

I en tid hvor bibliotekerne for fuld kraft forsøger at omstille sig (igen, igen) til den virtuelle verdens helt nye medie- og formidlingsformer, er der grund til ikke at overse hvordan brugernes krav og adfærd forandrer sig i forhold til det "klassiske" bibliotek og de fysiske materialer. Vi skal passe på at det traditionelle bibliotekstilbud ikke står i stampe og at denne - langt overvejende - del af bibliotekernes virksomhed ikke opfattes som kedelig, gammeldags og traditionel. Vi skal lytte meget mere til brugerne - det er trods alt deres penge vi bruger. Det handler om noget så vigtigt som bibliotekernes image.

På Slagelse Bibliotek vil vi gerne "forkæle" vores allerbedste brugere. Vi tror på at bibliotekerne har brug for ressourcestærke, flittige lånere, som er stolte af og begejstrede for deres bibliotek. Derfor benyttede vi lejligheden, da kulturministeren i 2005 oprettede "Lån & Læs"-puljen til styrkelse af bog-udlånet, til at se lidt bag om vores image og bruge tid på at tage alvorligt, om vi faktisk lever op til nutidens brugeres ønsker og forventninger - i dette tilfælde altså på bogområdet.

Jamen vores brugere er SÅ tilfredse...eller er de?

Alle brugerundersøgelser viser jo at folk bare er helt vilde med folkebibliotekerne. Der er ingen ende på vores høje scores i popularitets- og troværdighedsmålinger. Men måske er det, fordi vi ikke spørger tæt nok ind til den overvældende tilfredshed?

Vi mærker på alle biblioteker at "den ny lånertype" har sat sig i hovedet at ville læse alle de samme bøger, samtidig!

En spørgeskemaundersøgelse viste, ret overraskende, at 80% af vores brugere mener at max. 14 dages eller 1 måneds ventetid er rimelig (lidt kortere for fagbøger, lidt længere for musik, spil og film). Dét svarede dårligt til vores, syntes vi selv, ret progressive mål om at folk højst skulle vente 2 mdr.

Men vi benyttede dén luft, Lån & Læs-pengene gav i 2005-budgettet, til at forfølge Nul Ventetidstanken og sørge for at der højst var 14 dages ventetid på nye (danske) bøger, i første omgang for at se, om der er tale om et bundløst hul, og hvis ikke: hvor dybt vand, vi er ude på.

Hvad fik vi ud af dét

Vi anskaffede ca. 800 "Nul-ventetid-bøger" som konstant var udlånt ... eller: ikke var hjemme ret mange halve timer ad gangen. Det var overvejende (gode!) romaner og biografier. Det er ikke til at vide hvor mange af de udlån, der ville være blevet til noget på et senere tidspunkt; men der er god grund til at antage, at udsigten til at vente 11-12 måneder på "Michael Laudrups Tænder" nok kunne få nogle lånere til at fravælge biblioteket som leverandør.

Antallet af reserveringer på bøger faldt med en tredjedel (600), så vi må gå ud fra, at vi konstant har 600 gladede lånere.

Vores samlede udlån af skønlitteratur for voksne steg 7% i forhold til året før.

Vi vil vældig gerne øge udlånet af bøger. Det er trods alt vores langt, langt overvejende ydelse. Og vi tror at det forudsætter at lånerne ændrer deres forventninger til biblioteket - det skal tro på at man ikke behøver vente i månedsvis på den hotteste, nye roman.

Hvad gør vi nu...og hvad koster det

Vi er kulturministeren stor tak skyldig, fordi vi takket være hans bogpulje har haft mulighed for at afprøve følgerne af Nul Ventetid.

Vi erfarede at det er vigtigt for vores image som et rigtigt fantastisk bibliotek, for vores selvforståelse og arbejdsglæde at de helt store tilløbsstykker for alvor er tilgængelige - her og nu! Og at det kunne lade sig gøre for et relativt beskedent beløb - og lidt omprioritering. Vi har derfor i de følgende år afsat 3-4% af det samlede materialebudget til at købe nok eksemplarer af de aller mest efterspurgte titler. Og vi vil påstå at man altid kan finde 3-4% af materialekontoen - det har vi såmænd gjort før - i mindre festlige anledninger.

Og så er der arbejdskraften: Det er ikke sådan, at "lånernes bogvalg" kommer på hylderne af sig selv. Det kræver at man følger reserveringskøerne meget tæt og "pusler" om de særligt efterspurgte titler, så de bliver eksponeret og udlånt hele tiden. Vi mailer til den lokale boghandler efter bøgerne, springer indbindingen over, så arbejdet med Nul ventetid kan gøres i én proces, og det er et både sjovt og meget tilfredsstillende arbejde.

Vi vil gerne være et bibliotek med dét image at her behøver man ikke vente i månedsvis på de mest efter-spurgte bøger.

Og det har vist sig både økonomisk og praktisk overkommeligt.

Denne artikel har handlet om bøger, men selvfølgelig skal der være nul ventetid på alle de mest efterspurgte materialer.

Men her løber vi ind i alvorlige problemer: Karenstiden på musik er i sig selv med til at give bibliotekerne et image som et kedeligt, gammeldags og fodslæbende sted hvor man ikke kommer hvis man er bare nogenlunde oppe på beatet. Så ganske vist er der ikke lang ventetid på musik - for hvem stiller sig dog i kø efter 4 måneder gamle nyheder? - men prisen er høj, og man må spørge sig om det virkelig er et bevidst politisk ønske at biblioteker skal fremstå som uinteressante?

Når det drejer sig om spil og film, er situationen den absurde at det er svært at komme til at købe dét vi vil, og i tilstrækkelige mængder. Udbudet er stort set begrænset til DBC's tilbud, og de langt fra højaktuelle. Oven i købet fremgår det af DBC's hjemmeside at "multimedier udgår ofte fra leverandøren efter kort tid", så det er i praksis umuligt at følge op på efterspørgselen. Men sådanne beton-vilkår er det svært at få bibliotekets fysiske medier til at afspejle brugernes ønsker og interesser - og dét endda på et af de allervigtigste indsatsområder: børn og unge.

I Slagelse køber vi stort set hvad der tilbydes fra DBC, men vi ønsker os virkelig at udbudet og indkøbsmulighederne af spil, film og musik - må blive tidssvarende, så vi også her kan leve op til brugernes forventninger:

Vi vil ikke vente til juni på Norah Jones' "Not too late"!

Vi vil udlåne de nye Nintendo Wii!-spil til alle ungerne - her og nu! ☒

Vi har pengene! Hvordan får vi materialerne?

Inger Skamris, bibliotekschef ved Randers Bibliotek

"De unge tager adgang til digitale medier for givet. Det er en integreret del af deres hverdag. Biblioteket kan tilbyde det hele samlet på ét sted. Alt fra opslagsværker, tegneserier, musik, licenser på tidsskrifter, spil og infotainment", står der i en rapport fra Roskilde om unges brug af biblioteket.

Ja, tegneserier og opslagsværker er der ingen problemer med, men ...

Senest har vi i efteråret på Randers Bibliotek oplevet, hvor svært det er at få etableret en ordentlig samling af spil og film på dvd, cd-rom, playstation m.m. Vi har pengene, men kan ikke få dem brugt på de multimedier, vi gerne vil købe.

Generelt oplever vi hen over året, at udbuddet i titelmængden er for lille og der er for få eksemplarer til salg.

Helt galt gik det da vi skulle etablere "Hjørnet". Et område der er indrettet med møbler, spille- og lyttemuligheder og materialer til de "unge" mellem 13 og 35 år.

Vi kan gå i specialforretninger for at vælge og vrage i den engelsksprogede litteratur og tegneserierne. Vi kan vælge den musik, vi vil, og dog først låne den ud efter en karenperiode. Men snakker vi spil og film, er der kun et meget snævert udvalg til rådighed, som vi risikere er udsolgt, når vi bestiller. Ved nye titler skal vi bestille meget hurtigt for at få en titel eller være så heldige, at vi kan få flere eksemplarer.

Vi har pengene. Vi har viljen til at satse mere på spil og film. Hvor kan vi få materialerne?

Er det DBC, der vil have sikkerhed for "stor" afsætning – eller er det producenter/distributører der kun vil sælge til bibliotekerne, når de har noget tilovers fra detailsalget ?.

I Randers ønsker vi os et bredere tilbud. En mulighed for at købe flere eksemplarer og en mulighed for at supplere vores indkøb på et senere tidspunkt! ☒

Svar til Inger Skamris

- **Vi leverer meget gerne materialerne, men...**

af: Heddi Mortensen, direktør for salg – og forretningsudvikling, DBC

Multimediebranchen er en hurtig branche. Det har desværre konsekvenser for bibliotekerne, der gang på gang løber ind i meget hurtige udsolgtmeldinger. Vi er ligesom jer frustrerede over dette faktum, og gør hvad der står i vores magt for at sikre, at flest mulige biblioteker får deres bestillinger effektueret.

Grunden til, at I med jævne mellemrum oplever udsolgtmeldinger på titler - som kort forinden er blevet tilbudt - er, at det ofte er meget begrænsede partier, der kommer til Danmark.

(Danske titler kan som regel leveres i flere år). Når et parti er udsolgt er det ikke muligt at skaffe flere, med mindre der kan placeres en betydelig ordre, dvs. en ordre der langt overstiger det samlede biblioteksmarkeds behov.

Multimedier har generelt et meget kort liv i butikkerne. Fra en titel er på markedet og indtil bibliotekerne har placeret deres ordre, er salget i detailhandlen i fuld gang, og derfor kan leverandørerne ikke altid mætte bibliotekssektorens behov.

Vi arbejder naturligvis på at sikre en leveringsdygtighed på de enkelte titler, men vi henstiller til at bibliotekerne bestiller så hurtigt som muligt for at minimere risikoen for udsolgtmeldinger.

Problemet er knapt så stort, når det drejer sig om film. Langt de fleste film kan leveres i en meget lang periode. Det kan dog forekomme, at filmselskabernes rettigheder udløber eller at rettighederne skifter fra et filmselskab til et andet, og at filmen, i den periode skiftet sker, ikke er tilgængelig. Det kan også forekomme, at et filmselskab melder film udgået. Det hører dog til sjældenhederne. Vi bliver somme tider advaret af et filmselskab, og har så mulighed for at nå at købe et mindre lager. Skal et filmselskab vælge at sætte en ny produktion i gang, skal det dreje sig om en ordre på mellem 500-1000 eksemplarer. Det er ikke rentabelt, hvis vi kommer med en lille ekstra bestilling på f.eks 5 – 10 eksemplarer.

Biblioteksmedier er altid meget modtagelige for ønsker, som kan afleveres i Netbutikkens ønskeboks eller man kan kontakte Lone Hejlskov Munkeberg, lhm@dbc.dk vedr. multimedier og Lone Rasmussen, lr@dbc.dk vedr. film.

Fokus på udvikling af fremtidens biblioteksbetjening af børn

af: *Kirsten Boelt, publikumschef på NJL*

Kulturministeren har nedsat et udvalg, som skal arbejde med udvikling af fremtidens børnebibliotek. Udvalget skal vurdere børnebibliotekets fremtidige opgaver og vilkår i lyst af den udvikling, der finder sted i videnssamfundet, herunder også børns ændrede medievaner. Baggrunden for nedsættelsen af udvalget er børn og unges faldende benyttelse af børnebiblioteket, et fald der også ses på andre områder og som modsvarer af at børn bruger mere tid på computerspil og Internet. Andelen af børn, der kommer på biblioteker, er stadig høj, da mere end 80 % af alle børn faktisk kommer på biblioteket, men børnene kommer sjældnere. De børn der bruger biblioteket flittigst har i en periode på 7-8 år halveret deres biblioteksbesøg. Det er en stor styrke at Biblioteksstyrelsen nu arbejder målrettet med udviklingen af børnebibliotekstilbuddet, samler de mange projekterfaringer op og laver analyser, som skal danne baggrund for de anbefalinger, som udvalget skal komme med. En central og målrettet statslig indsats er en god og nødvendig ramme for revitalisering af bibliotekstilbuddet til børn. Nu er det så bibliotekernes opgave at følge op og arbejde konkret med opgaven.

Mange biblioteker har arbejdet med udvikling af børnebiblioteket, mange projekter er blevet gennemført med stor succes. Det er vældig godt, projektmagerne har virkelig skabt nye tiltag og afprøvet nye modeller for børnebiblioteksarbejde. Problemet er bare, at mange projekter foregår isoleret – i det enkelte bibliotek – i den enkelte børneafdeling, uden at erfaringerne bliver samlet op og uden at projektets resultater bliver bredt ud til eventuel anvendelse andre steder. Udvalget vil samle alle erfaringer og projektresultater op og ud fra dette og i øvrigt arbejdet i udvalget komme med en række anbefalinger.

Skal der ske en udvikling i bibliotekernes betjening af børn er det nødvendigt med radikale ændringer i såvel børnebibliotekets indretning som i indholdet. Det er helt nødvendigt at skabe et bibliotek som i lang højere grad er baseret på børn og unges liv, som lang bedre matcher den virkelighed og de medievaner, børnene lever i. For mig at se er der ikke tvivl som bibliotekets berettigelse i børns liv, men det skal være et bibliotek, som børnene kan se sig selv i og som har en relevans i forhold til det de beskæftiger sig med. Biblioteket skal også i langt højere grad tænke biblioteksbetjening som noget der ikke nødvendigvis er knyttet til et fysisk lokale, biblioteket skal ud til børnene for eksempel i institutionerne, møde børnene på nettet og i det hele taget være der, hvor børnene er, både rent fysisk og virtuelt.

Ledelsesmæssigt fokus.

Det er nødvendigt med en bevidst høj prioritering af biblioteksbetjeningen af børn hvis der skal ske innovation på området. I flere år er der sket en forskydning i prioritering af opgaverne på bibliotekerne, og opgaverne i børnebiblioteket har ikke haft ledelsesmæssig bevågenhed, hvilket flere steder har resulteret i stagnation og et børnebiblioteksarbejde, som har kørt på rygmarven uden den nødvendige fornyelse.

Et ledelsesmæssigt fokus på området er nødvendigt. Det indebærer blandt andet at der må udarbejdes en strategi og nogle målbare handleplaner og ledelsen må tage initiativ til en dialog med børnebibliotekarerne. I biblioteket må det synligt tilkendegives at biblioteksbetjeningen af børn har en høj prioritet, således at det er kendt og accepteret i hele biblioteket.

Ledelsen må involvere sig i udarbejdelsen af strategierne for biblioteksbetjeningen af børn. Være med til at udstikke retning og sætte fokus, være med til at igangsætte projekterne samt vise engagement og interesse for forløbet. Det er desuden afgørende om de satte mål er kommunikeret ud til alle, så der arbejdes i samme retning. Og så er opfølgning afgørende! Nåede vi vores mål, hvad skal justeres og hvad skal ændres. Af egen erfaring er netop opfølgning ikke vores stærkeste side.

En prioritering af børnebibliotekets udvikling betyder også, at der skal kanaliseres de nødvendige ressourcer til børnebiblioteket, måske skal der ansættes nye personer, også personer med andre kvalifikationer, end dem der traditionelt er knyttet til biblioteksarbejdet. Det er en klar ledelsesmæssig opgave at knytte de personer til børnebiblioteket, som har de nødvendige kompetencer til at forandre og skabe innovation, og som har viden og indsigt i børn, kultur og bibliotek. Kompetenceudvikling er uløseligt forbundet til innovation, en kompetenceudvikling der går på såvel teoretisk viden på området som på evner til at skabe konkrete udviklingstiltag, styre processer og skabe resultater.

Bibliotekets øverste ledelse må sikre at der er fokus på biblioteksbetjeningen af børn. Det kan konkret betyde, at der i ledelsesgruppen er en person med særligt ansvar for børnebiblioteksarbejdet. Jeg tror det er nødvendigt lige nu for at fastholde, at udvikling af børnebiblioteket er bydende nødvendigt.

Og så skal der mod til! De forandringer der er nødvendige i børnebiblioteket er efter min vurdering radikale – både i forhold til metode, indretning og indhold. Det er et helt nyt koncept der skal udvikles, et koncept som er meget anderledes end det børnebibliotekskoncept vi har kørt efter de sidste mange år. Derfor skal ledelsen give opbakning til medarbejderne i børnebiblioteket, når de kaster sig ud i projekterne og ledelsen skal sikre, at der politisk er forståelse for nødvendigheden af forandringerne.

Egentlig er det banalt og ligetil. Vil vi skabe udvikling på et særligt område, må det prioriteres og støttes ledelsesmæssigt, indgå i bibliotekets strategiske mål, stilles krav om resultater og helt konkret skal der kanaliseret ressourcer til opgaven.

Helt overordnet er det også nødvendigt at der i ledelsesfora diskuteres biblioteksbetjening af børn, for det er en fælles biblioteksopgave at nyskabe børnebibliotekerne, så børn og unge fortsætter med at vurdere biblioteket som et uundværlig og relevant tilbud. Udveksling af viden og erfaringer skal også foregå på ledelsesniveau for det er en forudsætning for en fælles strategi og indsats. Bibliotekerne er gode til at samarbejde, det er der mange fine eksempler på. Det skal vi også omkring biblioteksbetjeningen af børn, giver vi hinanden håndslag på at bibliotekerne skal være relevante for nutidens børn og unge kan det lade sig gøre at lave en fælles indsats, der batter.

Læse mere?

Der er udgivet et hav af rapporter om de projekter, der har foregået i børnebibliotekerne. De nyeste rapporter m.v. er listet i forbindelse med udvalgsarbejdet om fremtidens bibliotekstilbud til børn. På disse to links kan man dels læse om udvalgets arbejde dels læse om de tiltag og forsøg, der er i gang lige nu.

<http://www.bs.dk/content.aspx?itemguid={BAD46769-4435-4FF9-B7D1-8D87674C95BA}>

<http://www.bs.dk/content.aspx?itemguid={0DAA096E-82B5-42CF-AFD4-A0D4E3FFC1C5}>

Tæt på rektor for Danmarks Biblioteksskole Lars Qvortrup

Navn: Lars Qvortrup

Alder: 57

Civilstand: Gift

Stilling: Professor – og fra 1. marts rektor for Danmarks Biblioteksskole

Børn: 3 døtre – og et barnebarn

Bolig: Villa

Bil: Min kone har en Peugeot 206

Hvad kan du lide at læse?

Jeg er altlæsende. Men allerbedst kan jeg lide at læse faglitteratur, som er så svær eller mystisk eller anderledes, at jeg kun lige akkurat tror, at jeg forstår den.

Hvilken cd sidder i dit stereoanlæg?

Lige nu en CD med Andras Schiff, der spiller nogle af Schuberts sene klaversonater. Og jeg har endnu ikke fået iPod.

Kan du huske dit første biblioteksbesøg?

Nej, men jeg kan huske min morfars kontor og bibliotek. Smukke bøger fra gulv til loft. Siden dengang har jeg haft et fetich-agtigt forhold til bøger og reoler.

Hvad er de vigtigste indsatsområder for Biblioteksskolen?

Der skal fokus på klarere forskningsprogrammer og forskningsledelse. Den igangværende kompetenceudvikling af uddannelserne skal videreføres. Der skal endnu mere fokus på it, og så skal Danmarks Biblioteksskole være langt mere synlig i den offentlige debat.

Hvad er målet for en succesfuld kommunalreform på biblioteksområdet?

Her står vi faktisk med et dilemma. På den ene side skal der være fysisk nem adgang til det lokale bibliotek. På den anden side kræver vor tids udfordringer til bibliotekerne ressourcer, og ressourcer forudsætter en vis størrelse.

Hvilken kendt person beundrer du mest?

Det banale svar lyder: Nelson Mandela. Alternativet: Alle de tænkere, der har turdet tænke et argument til ende til trods for tidens hovedrysten eller forargelse: Augustin, Copernicus, Kurt Gödel, Niklas Luhmann, you name it...

Hvordan har du det med pc'ere?

Jeg holder meget af min Mac PowerBook (det er vel den, jeg tilbringer mest tid med), men vænner mig nok også til PC'eren.

Hvad mener du er de væsentligste indsatsområder for folkebibliotekerne lige nu?

Jeg agter at besøge så mange biblioteker som muligt, når jeg er startet som rektor for Danmarks Biblioteksskole. Men udfordringerne – og mulighederne – er dels mediekonvergensen, dels udviklingen fra industri- til videnssamfund. Det betyder, at det dominerende medie er det digitale medie. Og det betyder, at samfundet lever af det, som bibliotekerne har specialiseret sig i: Vidensdeling og vidensadgang. Vi er på vej ind i bibliotekets tidsalder.

Hvad foretrækker du at se i tv?

Film ser jeg i biografen, nyheder hører jeg på radioen – men fodbold er fortsat bedst på tv.

Hvis du var en bil, hvad ville det så være for en?

Mine forældres første bil var en to-takts SAAB. Den havde personlighed: Var uforudsigelig og charmerende.

Hvad ville du gerne have været?

Som dreng beundrede jeg landsholdsmålmanden og AGF'eren Henry From, måske fordi jeg selv var så dårlig til fodbold.

Hvor skal du holde vinterferie?

I sommerhuset, hvor der forhåbentlig vil falde den der umærkelige regn, som man kun kender fra vandforstøvere (og fra grønsagsafdelingen i Bilka), og hvor skoven ligner en scene i Ronja Røverdatter.

Hvad er dit motto?

Der er intet så praktisk som gode teorier. ☞

.....